

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 174/16</i>
------------------	-----------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **29 czerwca 2016 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek (spr.)
	Sędziowie:	SSA Ewa Madera SSO del. Ewa Preneta-Ambicka
	Protokolant	st.sekr.sądowy Małgorzata Leniar

po rozpoznaniu w dniu **29 czerwca 2016 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **B. K. oraz małoletnich O. K., M. K. i J. K. reprezentowanych przez przedstawiciela ustawowego matkę B. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w J.**

o rentę rodzinną wypadkową

na skutek apelacji wniesionej przez organ rentowy

od wyroku **Sądu Okręgowego w Krośnie**

z dnia **14 grudnia 2015 r.** sygn. akt **IV U 1572/14**

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Krośnie pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej

Sygn. akt III AUa 174/16

Uzasadnienie

wyroku z dnia 29 czerwca 2016 r.

Decyzją z dnia 18 września 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. odmówił wnioskodawczyni B. K. działającej imieniem własnym oraz małoletnich dzieci :O. K., M. K.

i J. K. prawa do renty rodzinnej wypadkowej po zmarłym w dniu 9 maja 2014 r. D. K.. Powołując ogólnie w podstawie prawnej decyzji przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz.1440 ze zm.), a także art. 6 ust. 1 pkt 8, art. 3 ust. 1 oraz art. 22 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 30 października 2002 r.

o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 167 poz. 1322) organ rentowy - uznając bezpodstawność stwierdzeń zawartych w protokole powypadkowym Nr 9/9/2014 (...) Zakładów (...) "(...)w S. z dnia 24 lipca 2014 r.-uznał, że zdarzenie jakiemu uległ D. K. w dniu 9 maja 2014 r. nie jest wypadkiem przy pracy z uwagi na brak przyczyny zewnętrznej tego krytycznego zdarzenia.

Wnioskodawczyni B. K. odwołała się w imieniu własnym i małoletnich dzieci od w/w decyzji ZUS do Sądu Okręgowego w Krośnie. W odwołaniu z dnia 2 października 2014 r. ,uzupełnionym następnie pismem procesowym fachowego pełnomocnika z dnia 27 października 2014r. ,wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie wszystkim uprawnionym prawa do dochodzonego świadczenia rentowego zarzuciła ,że wbrew stanowisku pozwanego organu rentowego zgon jej męża w dniu 9 maja 2014 r . był wypadkiem przy pracy ponieważ było to zdarzenie nagłe ,zaistniałe w miejscu świadczenia pracy, przy zewnętrzności przyczyny tego zdarzenia odniesionej do dopuszczenia D. K. przez pracodawcę do pracy bez aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do jej wykonywania na zajmowanym stanowisku .Na uzasadnienie zaś swych racji odwołująca wskazywała na - mające potwierdzać tą tezę- wyroki Sądu Najwyższego , w tym ten z dnia 17 listopada 2000r. II UKN 49/00 OSNP 2002/11/ 275. Niezależnie od tego wnioskodawczyni podnosiła , że do zgonu jej męża z powodu niewydolności krążeniowo -oddechowej, zatorowości płucnej oraz rozległego krwotoku podpajęczynówkowego dojść mogło również z powodu przeciążenia pracą

i stresu na zajmowanym przez niego odpowiedzialnym stanowisku (...) SA w S.. Równocześnie w odwołaniu przyznane został , że zmarły nigdy nie skarżył się na problemy z sercem czy układem krążenia, nie zdiagnozowano też u niego wcześniej żadnych chorób.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 17 października 2014 r. pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. wniósł o oddalenie żądania wnioskodawczyni z tych samych względów jakie podniesione zostały w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Krośnie, po rozpoznaniu odwołania, wyrokiem z dnia 14 grudnia 2015 r. (sygn. akt IV U 1572/14) ;

-w pkt I- zmienił zaskarżoną decyzję ZUS przyznając wnioskodawczyni B. K. oraz jej małoletnim dzieciom : O. K., M. K. i J. K. prawo do renty rodzinnej wypadkowej po zmarłym w dniu 9 maja 2014 r. D. K.,

- w pkt II- stwierdził odpowiedzialność pozwanego organu rentowego za opóźnienie w ustaleniu prawa do tego świadczenia,

-w pkt III zaś- zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. na rzecz wnioskodawczyni B. K. kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego . Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy ustalił, że zmarły D. K.

ur. (...) zatrudniony od dnia 24 lipca 1992r. w (...) Zakładach (...) w S. , od dnia 6 maja 2010 r. na stanowisku (...) (...) podlegającemu bezpośrednio Zarządowi Spółki- w dniu 9 maja 2014 r. to jest w piątek przyszedł do pracy o normalnej porze i wykonywał typowe czynności związane z zajmowanym stanowiskiem pracy ,będąc uprzednio w czwartek na delegacji w P.. Między godziną 12. 30 a 13.00 przyszedł do niego dyrektor W. W. , jednak nie zastał go w gabinecie. Wtedy podjęto poszukiwania , które doprowadziły do ustalenia , że D. K. leży nieprzytomny na posadzce w toalecie. Wezwano pogotowie ratunkowe , które zawiozło D. K. do szpitala , gdzie zmarł około godziny 17.00. W szpitalu jako przyczynę zgonu rozpoznano masywny uogólniony krwotoku podpajęczynówkowy. W oparciu o pozyskaną w sprawie o sygn. akt IV U 42/15 Sądu Rejonowego w Krośnie (dotyczącą zawisłego pomiędzy tymi samymi stronami procesu sporu

o jednorazowe odszkodowanie) opinię biegłych lekarzy : neurologa i kardiologa Sąd Okręgowy ustalił , że rozpoznany u D. K. rozległy krwotok podpajęczynówkowy spowodowany został pęknięciem tętniaka mózgu. Równocześnie w oparciu o zeznania świadków jak też przesłuchanie samej odwołującej Sąd I instancji ustalił , że zmarły nie chorował na żadne choroby, nie korzystał nawet z porad lekarskich , nigdy też nie skarżył się na złe samopoczucie, na problemy z pracą , nie zdradzał też oznak zmęczenia czy wyczerpania także w krytycznym dniu. Z kolei opierając się na zeznaniach pracowników (...) SA w S. odpowiedzialnych za badania okresowe pracowników zakładu, Sąd Okręgowy w Krośnie ustalił , że D. K. posiadał jedynie ważne do sierpnia 2012 r. zaświadczenie lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do pracy na zajmowanym stanowisku. Po tym czasie kierowane były do niego dwukrotnie skierowania na badania okresowe, których jednak nie zrealizował . Pomimo tego odpowiedzialni za powyższe pracownicy nie przekazali Prezesowi Zarządu Spółki informacji o tym fakcie, co w efekcie spowodowało , że D. K. aż do chwili zgonu pracował bez ważnych okresowych badań lekarskich. W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy w Krośnie, dokonując oceny prawnej sprawy ,

w zupełności zaaprobował konstatację zespołu powypadkowego pracodawcy zmarłego zawartą w protokole ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku Nr 9/9/2014

z dnia 24 lipca 2014 r. o uznaniu krytycznego zdarzenia z dnia 9 maja 2014 r. za śmiertelny wypadek przy pracy D. K., przy zewnętrżności przyczyny tego zdarzenia odniesionej do naruszenia przez pracodawcę art. 229 § 4 k. p. przez dopuszczenie w/w do pracy bez aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku. Na poparcie tak wyrażonego poglądu Sąd I instancji powoływał wskazywany już przez wnioskodawczynię – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2000 r. II UKN 49/00 OSNP 2002/11/275 jak i wcześniejsze nie publikowane wyroki Sądu Najwyższego

z dnia 18 sierpnia 1999 r. II UKN 89/99 i z dnia 23 listopada 1999 r. II UKN 208/99.

W podstawie prawnej wyroku powołany został art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.. Z kolei gdy idzie o przypisaną pozwanemu organowi rentowemu odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, Sąd Okręgowy w Krośnie -bez jakiegokolwiek bliższego uzasadnienia przyjętego w tym zakresie rozstrzygnięcia -wskazał w jego podstawie na art.118 ust.1 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U.

z 2015 r. poz. 748). W zakresie zaś orzeczenia o kosztach procesu powołany został ogólnie art. 98 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego w Krośnie z dnia 14 grudnia 2015 r. zaskarżony został przez pozwaną Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J..

W apelacji z dnia 29 stycznia 2016 r. pozwany organ rentowy zarzucając zarówno naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 227 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. przez wybiórczą ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego ,co w konsekwencji doprowadziło do nieuprawnionego uznania ,iż zgon D. K. w dniu 9 maja 2014 r. był wypadkiem przy pracy , jak też przepisów prawa materialnego

tj. art. 6 ust. 1 pkt 8 w zw. z art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r.

o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jednolity Dz.U. z 2015 r.,poz.1242) , polegające na przyjęciu, iż wnioskodawczyni jak też jej małoletnie dzieci : O., M. i J. mają prawo do renty rodzinnej wypadkowej , wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania. W uzasadnieniu wniesionego środka odwoławczego skarżący w szczególności akcentował ,że z nie powołanych przez Sąd I instancji zeznań świadków –pracowników (...) SA

w S. – wynika ,że D. K. był informowany o konieczności wykonania badań okresowych i kilkakrotnie monitowany w tym względzie, a mimo wszystko badań tych nie wykonał . W sytuacji zaś zajmowania przez niego stanowiska Dyrektora Dywizji (...) podlegającemu jedynie Zarządowi Spółki, podległość służbowa pracowników Działu Kadr nie pozwalała na skuteczne zdyscyplinowanie w/w do wykonania tych badań . Nadto -powołując się na dowody osobowe z kolejnych uzupełniających opinii biegłych lekarzy pozyskane w równoległym toczącym się postępowaniu przed Sądem Rejonowym w Krośnie o jednorazowe odszkodowanie w sprawie

o sygn. akt IV U 42/15 apelujący podkreślał , że pęknięcie tętniaka mózgu jako przyczyna zgonu D. K. pozostaje bez związku z posiadaniem czy nie posiadaniem przez w/w aktualnych badań okresowych, bowiem te i tak nie mogłyby doprowadzić do uniknięcia tego zdarzenia –wykrycia tętniaka .

W odpowiedzi na apelację z dnia 18 lutego 2016 r. wnioskodawczyni B. K. wniosła o oddalenie wniesionego przez organ rentowy środka zaskarżenia „przy zasądzeniu stosownych kosztów postępowania odwoławczego, podkreślając prawidłowość stanowiska Sądu I instancji co do uznania zdarzenia z dnia 9 maja 2014 r. za wypadek przy pracy jej męża D. K.. Już na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik wnioskodawczyni wskazywał dodatkowo na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 1999 r. II UKN 443/98 OSNP 200/6/237 jako mający wprost potwierdzać tezę o dopuszczeniu pracownika do pracy bez ważnych badań okresowych jako zewnętrznosci przyczyny wypadku przy pracy w rozumieniu art.3 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jednolity Dz.U. z 2015 r.,poz.1242).

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, rozpoznając apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J., zważył co następuje ;

Wniesiony przez pozwanego organ rentowy środek odwoławczy skutkować musi -w ocenie tut. Sądu - uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Powyższe jest przede wszystkim skutkiem istotnych uchybień procesowych Sądu Okręgowego w Krośnie ,który z naruszeniem zasady bezpośredniości postępowania (art.235 k.p.c.) w istotnym dla wyniku sporu ustaleniu przyczyny zgonu D. K. oparł się na dowodach osobowych z opinii biegłych lekarzy z równoległe toczącego się pomiędzy tymi samymi stronami procesu postępowania przed Sądem Rejonowym w Krośnie o jednorazowe odszkodowanie (sprawa o sygn. akt IV U 42/15-inna rzecz ,że nawet bez dołączenia kopii tej opinii do akt przedmiotowej sprawy), niezależnie od tego , że przyjęte z góry – błędne w ocenie Sądu Apelacyjnego - założenie , że w każdej sytuacji dopuszczenie pracownika do pracy bez aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku stanowi przyczynę zewnętrzną wypadku przy pracy w rozumieniu art. 3 ust.1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych , doprowadziło do braku koniecznych ustaleń związanych z jednej strony z okolicznościami towarzyszącymi bezskutecznością kierowanych do D. K. skierowań na badania okresowe, z drugiej zaś z wpływem nie wykonania tych badań przez w/w na wystąpienie krytycznego zdarzenia. Tymczasem wszystkie przywoływane na powyższą tezę tak przez Sąd I instancji jak i odwołującą orzeczenia Sądu Najwyższego jedynie dopuszczają taką możliwość posługując się partykułą „może” , co oznacza ,że przyjęcie wystąpienia tak określonej przyczyny zewnętrznej wypadku uzależnione jest w każdej sprawie indywidualnie od konkretnych okoliczności faktycznych . Dodatkowo dokonując analizy powołanych przez Sąd Okręgowy

w Krośnie wyroków Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2000 r. II UKN 49/00 OSNP 2002/11/275 ,18 sierpnia 1999 r. II UKN 89/99 i 23 listopada 1999 r. II UKN 208/99 zauważyć przyjdzie ,że niezależnie od tego ,iż tylko ten pierwszy jest publikowany i w sposób ogólny w uzasadnieniu odsyła do tych wcześniejszych niepublikowanych , to nie występował tam ,mający miejsce w przedmiotowej sprawie , przypadek nie wykonania badań okresowych przez pracownika pomimo skierowań na nie zakładu pracy nadto w odniesieniu do zajmującego stanowisko kierownicze (co ,jak trafnie akcentuje skarżący, mogło być przeszkodą w wyegzekwowaniu ich wykonania przez w/w przez podległych służbowo pracowników Działu Kadr). Z kolei wskazywany na rozprawie apelacyjnej przez wnioskodawczynię wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 1999 r. II UKN 443/98 OSNP 200/6/237- wbrew jej twierdzeniom- w żaden sposób nie przystaje do okoliczności faktycznych przedmiotowej sprawy ,jako ,że :-po pierwsze jego teza mówi o nieudzieleniu pomocy pracownikowi ,który zasłabł w miejscu pracy jako przyczynie zewnętrznej wypadku(czego nie zarzucała sama odwołująca) , a nie dopuszczeniu do pracy bez ważnych badań okresowych, po drugie – z uzasadnienia tego wyroku bezsprzecznie wynika ,że to również wysoce stresująca praca (z powodu prowadzonych wówczas negocjacji

z zagranicznym kontrahentem i przewidywaną reorganizacją Biura Handlu Zagranicznego) stanowiła przyczynę zewnętrzną wypadku przy pracy , gdy w niniejszej sprawie Sąd I instancji wykluczył taką możliwość. Reasumując - zdaniem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie -przyjęcie ,że w przypadku D. K. wystąpiła uznana przez Sąd Okręgowy w Krośnie przyczyna zewnętrzna wypadku wymagałoby przede wszystkim precyzyjnego ustalenia przyczyny zgonu (z dokumentacji szpitalnej wynika ,że na wniosek B. K. odstąpiono od sekcji zwłok) , następnie wykazania związku przyczynowo- skutkowego pomiędzy brakiem okresowych badań lekarskich w/w a wystąpieniem krytycznego

zdarzenia (czy przeprowadzenie tych badań doprowadziłyby do wykrycia samoistnego schorzenia stanowiącego następnie przyczynę wypadku, względnie stanowiłyby podstawę do ewentualnej zamiany stanowiska pracy przy wykryciu przeciwwskazań do tej na zajmowanym dotąd stanowisku –por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11czerwca 2013 r. II UK 371/12 LEX nr 1350554), a dopiero po pozytywnym przesądzeniu tego związku , dalszej oceny wpływu na zaistnienie wypadku samego poszkodowanego (przez odmowę poddania się badaniom okresowym). Tego zabrakło w dotychczasowym postępowaniu , przy czym przesądzenie dwóch pierwszych z wyżej podniesionych kwestii wymagało niewątpliwie opinii biegłych lekarzy ,a jak podniesiono to na wstępnie tego rodzaju dowód nie był bezpośrednio przeprowadzony przez Sąd Okręgowy

w Krośnie . Co więcej w dacie orzekania przez ten Sąd nie były mu znane dalsze uzupełniające opinie biegłych lekarzy powołanych do sprawy IV U 42/15 Sądu Rejonowego w Krośnie , na które wskazuje pozwany organ rentowy w niniejszym postępowaniu odwoławczym (v. k- 103-104 i k-107) . Tak czy inaczej podkreślić należy , że z uwagi na tożsamość stron tych postępowań sądowych , jak też wymagającą przesądzenia w obu wypadkach kwestię charakteru krytycznego zdarzenia z dnia

9 maja 2014 r. jako wypadku przy pracy zmarłego D. K. , a także mając na względzie ,że prawomocne przesądzenie tej prejudycjalnej przesłanki obu roszczeń wiązałyby jeden z sądów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2014 r. I UK 329/13 OSNP 2015/5/69 stanowiący o związaniu sądu w sprawie

o rentę wypadkową wcześniejszym prawomocnym wyrokiem sądu zapadłym

w sprawie między tymi samymi stronami o jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy , przesądzającym istnienie związku przyczynowego między określonym schorzeniem ubezpieczonego a zaistniałym zdarzeniem) , racjonalnym było zawieszenie niniejszego postępowania do czasu prawomocnego zakończenia sprawy o jednorazowe odszkodowanie . W tym stanie rzeczy , przy dodatkowym ustaleniu tut. Sądu o pozostawaniu wciąż na biegu powołanej sprawy Sądu Rejonowego w Krośnie (v.k-112 zapisek urzędowy) , tym bardziej zasadna się stawała konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Krośnie , który winien w tej sytuacji zawiesić postępowanie w oparciu o art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. do czasu prawomocnego zakończenia wyżej powołanej sprawy IV U 42/15 Sądu Rejonowego w Krośnie. Mając powyższe na uwadze ,na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. orzeczono jak sentencji. Rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej uzasadnia z kolei art.108 § 2 k.p.c.